

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Nyaarstiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 615.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245215618048/facsimile.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

De Sættende Aarhundrede

Parlamentet, at giøre Alting: Krig og Fred, Lov og Ret, Ære og Skam i Penge, at have i »Stjerne-Kammeret« en hemmelig Ret, hvor man kunde faae Alt hvad man vilde gjort til Majestæts-Forbrydelse, og forresten at blæse hele Verden et Stykke*); saa herskede denne skumle og hjerteløse Stats-Klogskab dog tildeels paa Øen i to Aarhundreder (1485—1689), og undergravedes egenlig meer end den formildedes ved Reformationen. Bacon har for Resten selv fundet, at elskelig og ædelmodig var Henrik Tudor langt fra at være, og at spidsborgerlig var hele hans Færd, saa blandt de saakaldte »store« Fyrster kan han kun til sin Fordeel sammenlignes med Ludvig den Ellefte og Ferdinand den Catholske, ligesom han da ogsaa besejlede sit høie Spanske Svogerskab med det uskyldige Blod af den sidste Plantagenet: Edvard af York**).

Det var sin ældste Søn, »Arthur,« den Wælske Storherre formælede med Cathrine af Arragon, men da Arthur døde faa Maaneder efter (1502), nødte han sin anden Søn, den nok-som bekendte Henrik den Ottende, til at ægte hende, og denne Englands Wælske Reformator, herskende over en Menneke-Alder (1509—47), har, som en kronet Misdæder af første Skuffe, hidtil havt saa påmærket en Plads i Nyaarstidens Historie, at hvormeget man end skynder sig med at slippe ham forbi, falder det dog vanskeligt at blive ham kvit. At han saaledes havde sex Dronninger, hvoraf han lod To henrette og forskiød endnu andre To, og at Skilsmissen fra Cathrine af Arragon (1527—81) gjorde ham til Protestant imod Pavedømmet, som han før (1521) i et Strids-Skrift mod Luther havde forsvaret, og derved faaet den Titel af »Troens Væрге,« som de protestantiske Konger af Engeland, for en Fejls Skyld, endnu føre; det er vistnok i Verdens-Historien meget ubetydeligt, men maa dog i Forbigaaende berøres, naar man ikke vil synes at røbe en utilgivelig Skiødesløshed. At denne Kong Henrik fremdeles, til han blev Protestant, lod sig beherske af Slagter-Sønnen fra Ipswich, Cardinal Wolsey, og siden af sine egne forvirrede og som oftest blodtørstige Griller og Luner, det var egenlig kun en Sag mellem ham og Engeland, men under den herskende Overtro paa stemplet »Papirs-Frihed,« maa det dog anmærkes, hvorlidt det berømte Engel-

*) Bacons Henrik den Syvendes Historie S. 63 og 64. 71—72. 89—101. 110—11. 132—37. 209—12. 229—30. 237—38.

**) Bacon S. 6. 27. 193—96. 241—46.

Det Seatiende Aarhundrede

ske Parlament hjælp for Tyranni; thi Henrik fik aldrig saa galt eller grumt et Indfald, at jo Parlamentet styrkede ham deri. Endelig efterlod Henrik sig tre Børn, hver med sin Dronning: Marie med den Spanske Cathrine, Elisabeth med den Normanniske Anna Boleyn, og Edvard med den Engelske Jane Seymour, og skjøndt kun den Ene af disse er verdenshistorisk, maae de dog opregnes, fordi de Alle kom paa Thronen og tog virksom Deel i den Wælsk-Normanniske Reformation (1530-60), som denne Gang førde os til England.

At nu denne saakaldte Engelske Reformation, med sin besynderlige Frugt: den Anglikanske eller Høibispelige Kirke, er noget ganske Eget, hidtil mere forbigaaet end betragtet udenlands, og ei mindre anfægtet end beundret i Hjemmet, det er vitterligt nok, og at England, ved ogsaa at faae en Kirke aldeles for sig selv (*a church of its own*), saavidt muligt af-lukkede sig fra hele den øvrige Christenhed, er indlysende; men at dette hænger nøie sammen med den Overvægt, det Wælske Element, ved Hjælp af det Angelske, fik over det Normanniske, det har man hidtil ikke bemærket, men anset den Anglikanske Kirke for en Uting, der egenlig kun havde sin Grund i Henrik den Ottendes Griller og endeel besynderlige Tilfælde. Betsænker man derimod, at Wælskmænd og Engelskmænd havde fra Arildstid en overveiende Hang til Selvstændighed, medens Normannerne derimod altid beundrede Paven og var opsat paa Erobringer, da begynder det at lysne over den Afvikning, der var Tudor-Slæg-tens Grundsætning, og kommer vi ihu, at Anglerne, med al deres Lyst til Selvstændighed, dog var altfor historisk-poetiske til enten at glemme deres Nordiske Oprindelse eller den Christne Kirkes »Almindelighed,« imedens Wælskmændene, saalænge vi kiende dem, var, ligesom Henrik Tudor, aldeles indsluttede i og til sig selv, da maae vi ogsaa finde, at den Angli-kanske Kirke er meget Wælsk, og blev derfor i det Hele hverken folkelig eller gennemgribende virksom paa Øen.

Det var nemlig Grundtanken hos Henrik den Ottende, som Reformator, at Kongen skulde være Christi Statholder paa Øen, mod hvis Tyrkiske Pavedom (*Supremacy*) Ingen maatte knye, uden han vilde behandles som Majestæts-Forbry-der (*traitor*); men naar man betragtede Gudsdyrkelsen for meer end et Skuespil, endsige da, naar Troen var Folk en Saligheds-Sag, lod det sig umuelig gennemføre i det Se x-